Број 233. Нови Сад, у недељу 17. октобра 1920. ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВОМ. Година LI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. Претплата је 240 К на годину, 120 К на пола годину, а 60 К на четврт годину. Претплатити се може бар на четврт год.

Поједини број 1 круна.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Ћурчијска ул. 10., а претплата на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ћурчијска ул. бр. 16. Рукописи се не враћају.

Издавалац друштво „Рад“.

Како ћемо на изборе.

IV.

Шта нам је дала Србија и радикална странка.

Радикална странка у Србији има у програму свом две *главне* тачке: Изнутра народно благостање и слобода, а споља државна независност и ослобођење и уједињење свију делова Српства.

Кад год су државне финансије доведене до руба пропасти, долазила је радикална странка на владу. Једно због тога, што је она једина, која има дубока корена у широким слојевима народним, а друго, најтеже је искати од народа новаца и кредита, па ће се тако радикална странка у народу проиграти: мислили су краљ Милан, Александар, напредњаци, либерали и самосталци.

Радикали су на влади остали верни свом програму. Ако нису могли одмах створити право благостање, они су умели извести државу из финансијских неприлика. Кад год је требало држави кредита, добила га је радикална влада код својих пријатеља и савезника у великом свету. То никад ни једна друга влада сама за себе није могла извести.

Решење аграрног питања у Србији њено је дело. У Србији нема великих земљишних поседа. Не може ни да их буде у већој мери, јер велики поседи не могу да гутају мале. Пет дана орања и све што треба сељаку: кућа, окућница, два вола, алат, крава и друго најпотребније, не може му нико, па ни сама држава никако продати. Колико изгледа ово ситно, толико је ово *велико* дело радикалне странке. Ово је основица благостања и живота сељака и сељачке државе. Да запитамо сад ону господу, што су противни свему оном што је било: Имамо ли чему да се научимо из историје Србијине?

О стеченим слободама у Србији не треба много доказа. Нађите сељака и с њим разговарајте. Не зна он за аристократију, за плаву крв, за велику господу. Он сваком приступа слободно, јер приступа с вером и поуздањем: да су чиновници зато ту, да помажу њему и сваком, па тако и држави. Сваки од њих зна, шта се ради у држави, шта ради председник општине и шта раде власти, судови и министри. Тој свести дужни смо се од њих учити. А кад дође избор, српски сељак с пуном савешћу даје свој глас и спушта своју куглицу и онда предаје својим посланицима сву своју бригу о држави и себи, предаје им све своје мисли и све своје осећаје.

Кад је доношен Изборни Закон за ове изборе, што су пред нама, назадни елементи, којих има доста међу посланицима, нису смели ни зуба помолити, да у начелу руше главне изборне одредбе и начин слободнога бирања посланика. Свако је био на чисто, па и назадњаци, да би основна промена изазвала ни мање ни више, него буну код сељака.

Државну независност чувала је радикална странка, као зеницу ока свог. Милан и Александар много су шуровали с Аустријом и склапали тајне уговоре под свима владама, само под радикалном не. Па кад је Аустрија дошла после убиства краља Александра и тражила од Србије и краља Петра, да продужи тајни уговор, који је Србијину независност у војничком и трговачком погледу спутавао, онда су краљ Петар и Никола Пашић упутили Аустрију, да се у тој ствари обрати парламентарној влади и Народној Скупштини. Они имају о уговорима да решавају. А Србија неће да зна ни за какве *тајне* уговоре.

Краљ Петар носио је собом велику мисао о ослобођењу потлачених Срба. Није се још био ни крунисао, а његови су министри водили бригу, како да се српска војска добро наоружа. И тражио се кредит. Кад је радикална влада тражила у Народној Скупштини кредит за наоружање, онда су се сложиле противне странке, које су данас у демократској заједници, да руше владу и не даду кредита. У то доба је и Аустрија тражила од Француске, да не даде зајма Србији, јер ће се европски мир довести у питање. Овде су се, јасно видимо, лепо нашли црно-жути политичари на окупу противу интереса Србије и српског ослобођења. И заиста, радикална влада паде, а дође самосталска влада.

Дошло је, да је Аустрија заузела Босну и Херцеговину. А Србија због црно-жутих није била наоружана. Србин је шкрипао зубима, стегао срце и — чекао. Радикална странка продужила је јачање српске војске и купила топове, пушке и ратну опрему и предузела градњу железница. Кад је радикална странка у Народној Скупштини изгласала кредит за топове и железнице, онда су и опет црно-жути напредњаци, либерали и самосталци у хору певали Србији и радикалној странци тужно Свјати Боже. То певање пренели су на улицу и помешани с омладином певали су ову тужну песму кроз улице београдске.

А ово оружје и ови топови створили су велико дело народног ослобођења. Како према овом великом делу изгледа данас друштво црно-жутих малено, ниско и — ружно.

Изнутра је Србија јачала, а споља је стицала мале и велике савезнике. Кад је сазрела ствар, да Балкан запали Европу и цео свет, као што је то предвиђао некад велики Светозар Милетић, онда се није могло наћи оно малено и ниско друштво да нам стекне пријатеља и савезника, него је тај велики терет пао на плећа опет радикалних првака. Пашић и Спалајковић задобили су руског цара и велику Русију за савезника у рату против Аустрије, која је била зинула, да прогута Србију. А Русија је повукла за собом Француску и Енглеску, а Енглеска Америку. Само кад ово знамо, доста је, да утврдимо, да су радикали све учинили, да нам светски рат донесе уједињење свих Срба.

А шта је радило црно-жуто друштво за време рата у Србији, у Француској, на Крфу и Солуну? Непрестанце су копкали, да се прекине рат и да се ступи у преговоре са Аустријом. Кад су једном приликом радикали у Народној Скупштини решили и изгласали, да се Србији нађе нов кредит за продужење и довршење рата, онда су неке вође црно-жутога друштва дувале у гајде, да исмеју озбиљност довршетка рата. Ко год хоће са овим шареним друштвом, нека метне руку на срце и пре свега донесе пресуду ни по бабу ни по стричевима: Шта су заслужили?

И онда нека погледа, да ли је радикална странка постигла свој циљ: Народно благостање и слободе у Србији и државну независност и уједињење свију делова Српства.

Темељи радикалне странке зидани су народним костима и заливани крвљу палих бораца њених. Није ни могло бити друкчије него да се на тим и таким темељима постигне циљ и назида велика државна зграда, искупљена силним животима српскога народа и неувелим заслугама радикалне странке. Овај чин улази у историју Србије и историју радикалне странке.

Ко неће да учи из историје, тога ће догађаји прегазити.

Из Парламента.

— Кратка питања. — О чиновничким платама. —

(Брзој. Агенц. „Војводина“, Н. Сад.)

Београд, 16. октобра.

Пре дневног реда јучерашње седнице Привременог Народног Представништва упућена су краћа питања на поједине министре. Посланик др. Гавра *Манојловић* пита председника владе о несразмеру чиновничких плата и моли одговор хоће ли се изједначити ове чиновничке плате, јер би било необично потребно да се о овоме поведе озбиљна реч у влади. Министар-председник др. *Веснић*: Краљевска влада се бринула и бринуће се, да сви државни службеници буду стављени у положај да одговарају својој дужности, а не да се непрекидно баве својим тешким материјалним положајем, често на штету државе. Министарски Савет се бавио овим питањем и изабрао из своје средине комитет, који ће резултат свога проучавања предати влади. Тога ради могу сви они, који се интересују овим питањем, бити уверени, да ће се оправданим захтевима обратити највећа пажња и изаћи им у сусрет до граница могућности. Ја лично не сматрам да се ово питање може брзо решити, сматрајући тежак положај у нашој држави. Влада ће свакако решити чиновничко питање без обзира на поједине покрајине. Посланик *Жугић* пита, који су разлози руководили владу да студентима-практикантима одреди дневницу од 7 динара, када они раде као и остали чиновници. Хоће ли се повисити њихова дневница? Министар-председник др. *Веснић:* Ово питање чујем сада први пут. Студенти-практиканти се не сматрају као и остали чиновници, који издржавају своје породице, јер студенти добијају и помоћ од куће, а наш финансијски положај довољно оправдава гледиште, да им се мања дневница издаје.

Пошто одбор који прегледа закон о овлаштењу владе за доношење законских уредаба, није довршио још свој рад, то председник Парламента закључује ову седницу, а идућу заказује за *среду 20. о. м.* на којој ће се одредити и дневни ред.

Православни покрет међу Чесима.

— Српски Синод проглашује Јана Хуса за свеца срп. прав. цркве — 300 000 Чеха прелази у православље и спаја се с нашом црквом. —

(Телеф. изв. „Застави“).

Београд, 16. окт.

Из *Прага* јављају, да је београдски митрополит Димитрије известио централни одбор Чешке Нар. Цркве, да је свети синод српске православне цркве намеран да великога реформатора католичке вере и мученика чешког народа Јана *Хуса* прогласи за *свеца* српске православне цркве.

Око 300.000 Чеха намерно је да пређе у православну веру и да се споји са српском православном црквом.

Кад ће се завршити избори?

— Техничке тешкоће. — Избори ће се тешко завршити 28. новембра. — Ко затеже. —

(Телеф. изв. „Застави“.)

Београд, 16. октобра.

У парламентарним круговима постоји уверење, да се избори за Конституанту неће моћи завршити 28. нов. о. г., због техничких тешкоћа. Председник Парламента саопштио је влади, да је државни одбор прекинуо рад, пошто није добио потребне податке за изборна места у *Хрватској* и *Словеначкој*. Ово изазива нове тешкоће и заплете у унутрашњем положају, јер се не зна, на који би се начин избори могли одложити.

Код радикала постоји одлука, да се чиновничко питање што пре реши. (Као што се види, они

црно-жути типови, сепаратисте у Хрватској и Словенији опет затежу. Њима као да не треба Конституанта. И ово ваља запамтити! — Ур.)

Наши односи са Румунијом.

— Долазак Таке Јонеску-а у Београд. —

(Телеф. изв. „Застави“)

Београд, 15. октобра.

Како Ваш извештач дознаје, румунски министар иностраних дела г. Таке *Јонеску*, који је велик пријатељ Србији и српском народу, стићи ће 4. новембра о. г. у Београд, где ће се бавити два дана. За то време ће разговарати са политичарима у ствари *приступа Румуније Малој Антанти*. Са Јонеску-ом долази и његова породица.

Одавде ће се румунски државник засебним бродом вратити у Румунију.

Данас ће министар-председник др. Миленко *Весниħ* примити новог румунског посланика на српском двору г. Амандија, који ће удесити с нашом владом појединости Јонескуова доласка у нашу престоницу.

Мађари се приближују...

— Мађарски парламентарци желе да посете Београд. —

(Телеф. изв. „Застави“).

Београд, 16. октобра.

Према извештају из Будимпеште, међу мађарским парламентарцима је све већа жеља, да посете Београд и Привремено Народно Представништво. Међу пријављеним мађарским политичарима и парламентарцима, који хоће да посете Београд, налазе се и познати некадашњи 48-шки независњачки посланици др. Ернст *Ковач*, др. Аладар *Бала* и др. Геза *Мешко*.

Нове тешкоће.

— Кашњење изборних података из Хрватске, Словеначке и Далмације. — Уредбени закони. — Могућност владине оставке. —

(Телеф. изв. „Застави“.)

Београд, 15. октобра.

Државни Одбор, који спрема све што се тиче избора за Конституанту (Уставотворну Скупштину), требао је прекјуче довршити свој рад па да одреди гласачка места и председнике изборних комисија за целу Краљевину. Али овај посао *није довршен*, јер из Хрватске, Словеније и Далмације нису стигли потребни податци. Овај застој може да изазове *велике тешкоће*.

На велике тешкоће наилази и законски предлог о овлаштењу влади, да неке законе може уредбама издати, јер се одбор, који је требао да проучи тај законски предлог, није састао. Влада тражи, да данас, приликом утврђења дневног реда у Нар. Представништву, и овај предлог дође на решавање. Ако овај зак. предлог не дође на дневни ред, влада ће поднети оставку. Овим предлогом има да се узакони уредба о ликвидацији мораторијума, накнада штете, уредба о реду и раду у земљи и уредба о чиновничком питању. Овом законском предлогу се противи нарочито Народни Клуб.

Политичке вести.

Преговори с Италијом.

Министарски Савет држао је седницу због преговора с Италијом. Поред осталих ствари, решиће се ко ће бити други изасланик поред г. др. Трумбића, јер г. др. Нинчић није могао да се прими да оде на преговоре због пренагомиланог посла у свом ресору. Нашим заступницима ће се дати најшире пуномоћ за преговоре, но то неће сматати да поднесу оставке ако италијански захтеве буду претерани.

Преврат у Вилни.

Против споразума са пољском владом, у Вилни је генерал Желиговски образовао владу, у којој су два Пољака, два Литванца и два Белоруса. Генерал Желиговски одбио је позив пољске владе да испразни Вилну. То ће питање доћи ради решење пред Лигу Народа.

Ирско питање.

Лојд Џорџ је одржао свој говор, који је давно очекиван, о ирском питању. Он је одлучно осудио син-фајнере, који су пре увођења енглеских против-мера убили 318 полицајаца. Он се противи томе да се Ирској даде потпуна автономија, и одобрава одбранбене мере, које је енглеска влада предузела. Ирској се може дозволити, рече Лојд Џорџ, да управља својим унутарњим приликама како хоће, али јој се не може поверити војска и флота, јер би то значило довести у опасност опстанак целе државе.

После кише јапунце...

— Тежак утисак због пораза у Корушкој — Последица нехата словеначких клерикала. — Огорчење и демонстрације у Љубљани. —

Приликом народнога гласања (т. зв. плебисцита) о том, куда да припадне Корушка: да ли Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, или Аустрији, ми смо претрпели *тежак пораз*, јер су Немци надгласали Словенце са више од 6000 гласова. Болно ће утецати овај исход на све нас Словене у целој нашој држави, јер су изгубљени врло важни словеначки дистрикти.

Истина, и у самој међусавезничкој плебисцитној комисији имали смо противника (Италијанце), који су бодрили Немце против Словенаца; било је насиља од стране немачких „фолксвера“ (војника народне одбране); радили су милијони круна на куповању душе и савести, — али с друге стране мора се признати и то, да се са словеначке стране врло мало, или ништа није радило на том, да из плебисцита изађемо као победници. Томе су криви нарочито *словеначки клерикали*, којима се не допада слободњачки дух у нашој држави, а особито у Србији. Шуштершић и немшкутари у Словенији раће држе добродушни словеначки народ у Корушкој у немачком јарму, него да га озари сунце политичке и духовне слободе, која га чека у великој и слободној Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца! И учинише издајство словеначки клерикали: одведоше свој народ, који већ 1000 година робује Шваби, поново у ропство!

Али наша влада, наша велика држава, наш уједињени народ — као што добро рече плебисцитној комисији наш посланик г. Јовановић — неће никада заборавити оних 15.000 и више наше словеначке браће, што у Боровљу, Великовцу и др. остадоше под аустријским игом. Постараћемо се, да тој нашој браћи осигурамо у Бечу сваку заштиту,

У Љубљани је сада велико огорчење и демонструје се. Траже се немогуће ствари од наше државне владе: да се из Љубљане и Словеније најуре сви Немци и Италијани, да наша војска поседне плебисцитни појас и др. Све је то после кише јапунце, а требало је пре тога мислити и — радити.

*

(Телеф. изв. „Застави“.)

Београд, 15. октобра.

Исход плебисцита у Корушкој изазвао је *тежак утисак*. Словенци траже, да се крај јужно од Драве окупира војском, јер у том делу имамо већину. Овом захтеву наша влада не може извићи на сусрет, јер неће да се поруши уговор и неће да створи прецедент, па да тако ураде и друге државе према нама. Влада ће се дипломатским путем заузети код савезничких држава, да се очува наше право, али никако неће то учинити путем насиља.

Много се због пораза замера словеначким клерикалима, а и данашњем министру саобраћаја дру Антуну *Корошцу*, који је, као што је познато, римокатолички свештеник и већа словеначке пучке странке, јер су занемарили Корушку, а пустили се у изборно кортешовање за своју странку чак и у Војводину.

У Љубљани је силно огорчење због победе Немаца у Корушкој. Приређене су велике демонстрације. Народ захтева да се протерају сви Немци и Италијанци, а војска да поседне Корушку.

Генерал *Мајкснер* (Словенац) био је јуче код министра-председника Весића и тражио, да наше трупе поседну Корушку бар до Драве. Весић је одговорио, да ће влада путем великих сила тражити у Бечу заштиту за Словенце, који су остали под Аустријом.

Измишљен атентат.

— Лажи страних листова о атентату на Регента Александра. —

(Брз. Агенција „Војводина“, Н. Сад.)

Београд, 16. октобра.

(Званично.) Извесни страни листови донели су вест, да је на Њ. Кр. Вис. Регента *Александра* извршен *атентат бомбом* приликом његова путовања за Сарајево. Према тој вести два дворска вагона су изгорела. Београдски Пресбиро најкатегоричније побија ове вести као измишљене и тенденцијозне. (Зашто Пресбиро раније није побио злобне лажи нама непријатељских листова? — Ур.)

Страјк у Неготину.

— Због порезно-полицијских књижица. —

Неготин, 16. октобра.

Сви организовани радници су *напустили рад* 14. о. м. у знак протеста и неће дотле радити, док се уплата у порезно-полицијске књижице не обустави. 20 радионица је затворено. Полиција *хапси све редом*. Узбуђење и револт је огроман.

Београд, 16. октобра.

На захтев радничких комора и самих радника, Министарство Финансија је *одустало* од уплате у порезно-полицијске књижице.

Саветовање о порезу на обрт.

— Конференција трговаца, индустријалаца и осталих професија. —

(Телеф. изв. „Застави“.)

Београд, 16. октобра.

Конференција трговаца, индустријалаца и осталих професија, одржана у Министарству Финансија, довршила је свој посао. Наплата порезе при извозу биће мања, него при увозу. Роба, која се налази у земљи, биће *пописана* и онда ће се на основу тог пописа решити, колико ће се платити порезе на њу. Индустријалци и трговци ће бити дужни, да воде књиге о дневном пазару.

Вести.

— Уплаћујте црквено-школски прирез! Умољавају се Срби православне вере а припадници српској црквеној општини новосадској, да ревносније уплаћују црквено-школски прирез, јер само тим начином може општина удовољити својим великим обвезама, које се од ње траже.

Ако који парохијанин пренебегне да удовољи својој обвези према црквеној општини, мораће општина употребити присилне мере. Општина се врло нерадо лаћа тих мера, чије последице и трошкови падају само на терет немарних дужника. — Рачуноводство српске црквене општине новосадске.

— Немојте заборавити. У *недељу 17. октобра* о. г. одржаће се у Новом Саду збор трговаца, занатлија и индустријалаца из све Војводине. На овом збору *расправљаће се о животним питањима наше трговине, заната и индустрије:* о порезу на обрт и накнадној ратној порези за год. 1914.—16. На том збору ваља да се нађу на окупу сви наши трговци и занатлије, како би иницијативу у заштићавању сталешких интереса они узели у своје руке. Са збора одаслаће се велика депутација у Београд, која ће онде меродавним факторима изложити стање, у коме се налази запуштена наша трговина и индустрија у Војводини.

— Други род јабука. Одавно не памтимо овако дуго лепе и топле јесени, као што је овогодишња. Сунце љупко сија и греје, на дрвећу још стоји зелено лишће, јер га није попао мраз, мада смо у половини октобра. (Како другче беше лане и прекјане у у ово доба!) Народ је на миру и у сухоти довршио кукуружњу и виноју бербу. Док је лане услед киша многе кукуруза влажно било склоњено те се после много уплеснивило, дотле је ове године кукуруз ушао у чардаке сух као барут.

На воћу је ова лепа, топла јесен произвела право чудо: Воће је поново исцветало, а на многим местима су јабуке донеле и други плод у овој години! Један наш пријатељ нам вели, да су јабуке у његову винограду донеле сасвим лепо развијен плод. Стари људи проричу, да ова дуга, лепа јесен обећава дугу, јаку зиму. Овакову пророштву ће се обрадовати они, што продају дрво и угаљ (ако га буде било), али језа спопада на то пророштво нас сиротињу који морамо да купујемо те данас тако скупе ствари, — ако само узимамо за чега купити!

— На знање хотелијерима, кафецијама и гостионичарима. Управни Одбор Удружења хотелијера, кафеција и гостионичара за Војводину у Н. Саду јавља: На многострана питања и протесте против нових пореза, извештавамо наше другове, да су ови порези на снази, те се према томе мора дозволити обављање пописа ускладиштених залиха, али уплаћивање ће се почети тек 1. новембра о. г.

На молбу привредних организација обећао је г. Министар Финансија, да неће дозволити, да у првим данима ове нове порезне проведбе ма икога глобе, а нарочито не док се не обави најављена ревизија ових порезних закона, што ће се свакојако обавити 10., 11. и 12. о. м., а до тога рока морамо сви стрпељиво чекати.

— Српско Народно Позориште. Данас у суботу понавља се веома успела опера „Вертер“. Сутра у недељу „Барон Тренк“. Улазнице на позоришној благајни.

— Мали попа на великом делу. Пишу нам из *Ковиљ-Сентивана* (у Шајкашкој): Наш попа дете-Влајко засукао рукаве, накострешио се као вампир, па ради, Боже, ради сад пред изборе. Што ближе изборима, тај деран је све жешћи и све краћу памет показује. Ама насрће. И моли се Богу и тргује с неким цедуљицама за време јектенија. Ономадне чита опело, поји и тура цедуљице у руке снајама позивајући их на договор. Па ни на гробљу, кад су самртника закопавали, не дâ свету мира, него заинтачио, па намеће цедуље свету, да је изгледало, да ће га свесни људи почети чиракати тамо на гробљу. А да му је само онолико памети, колико има браде, видео би, да се силом не да против — народа. Сад је, чујемо, отишао у *комунисте* или *бољшевике*. Тако судимо, јер је ономадне говорио, да на договор дође само — сиротиња. Ако је истина, да се по вечерњу познаје светац, онда би се морало мислити, да се под оним „сиротиња“ крије поп-Влајков бољшевичлук. „Кад се не може за демократе, онда ћемо за бољшевике — као вели дете Влајко, а народ опет као вели: „Бадава, губава се магарад нањуши и преко девет брда!“ Тако и дете-Влајко са комунистима-бољшевицима. **Очевидац.**

— Позив. Чланови Месног Одбора радик. странке а и остала браћа радикали се позивају, да дођу на договор сутра, *у недељу*, 17. о. м. у 4 сата после подне код „Три Круне“.

Рабош.

— Ко су социјалистички букачи у Гардиновцима. Занимљива је појава, да у већини војвођанских места уза социјатистичку господу око новосадске „Слободе“ пристају или *највећи непријатељи* српскога народа и српске државе (Мађари, Немци или ренегати разних народа), или *Срби пропалице, расипикуће*, којима је свеједно: владао овде Хабзбург, Хорти или наша народна династија (они први су им још канда више по вољи). Таквих несретних „Срба“ има — срећом врло мало — и у Гардиновцима (у Шајкашкој). И у овом српском селу су радикали врло јаки и то не да мирна санка „Слободиној“ господи. Зато су нашли неког Петра *Томина*, ковача, да им овај „проповеда“ начела Чивутина Маркса. И како то изводи озај сеоски чекић? Скупи око себе нерадише те на најгнуснији начин драже против своје браће Срба, који су радикали; опијају децу по сокацима, ништа не раде, а само чекају да деле

поштено стечена имања пристојних и радених Срба. Тај ковач је недавно хтео да „социјализира“ и једну ваљану Српкињу овдашњу наваливши на њену кућу и тражећи да уђе унутра. Одбијен залети се и главом разбије кровор, али се сав исече у лицу на стакла. Друга социјалска узданица, Мика *Ранисављев-Поповић* и још неки иду од бирцуза до бирцуза, поје свет и показују „Слободу“ и маме потпише за социјално-демократску странку.

Али свесни Гардиновчани знају те тице те неће да слушају њихову песму. Не могу ни добровољци да иду за нерадишама, који вуку таљиге социјалистичкој господи око „Слободе“, који своје политичке противнике, па ма то били и комунисте, назива к. . . . ма. (Не можемо ни исписати ту гадну реч!) Социјалистима око „Слободе“ одзвонило је у Шајкашкој.

Гардиновчанин.

ПОЛИЦИЈСКА КРОНИКА.

— **Један магадор у крађи.** На железничкој станици у Инђији, како нам оданде јављају, ухваћен је опасни џепар Ђока *Павловић* из Руме, коме „акциони радиус“ беше од Инђије до Митровице и Мартинаца. Код овог зликовца нађен је један златан американски сат, што га је украо око 20. до 30. јула о. г. у возу од Мартинаца до Митровице. Даље исти признаје да је око 4. до 8. августа о. г. у возу од Митровице до Мартинаца украо једну корпу са 57 метара зефира. Дана 30. јула до 10. августа т. г. у возу од Инђије до Руме украо је из џепа неком путнику 1200 круна. Око 15. августа т. г. на станици у Митровици украо је једној госпођи из џепа 4000—5000 круна, те од 20. до 30. авг. т. г. у возу од Митровице до Мартинаца украо је једном путнику један златан ханац. Коме су овакови предмети украдени, нека се обрати комесару железничке полиције у Инђији, где ће тачније облике сата доказати.

Јавна говоница.

— **Кајишарлук у једној новосадској заложници.** На све стране деру кожу људима. Није доста, што у заложницама и онако рачунају папрену камату онима, који по невољи морају у њима да залажу своје ствари, него их још сврх тога добро одеру, као што показује овај случај, о коме нам један наш млад трговац пише ово:

Дне 12. августа о. г. на пропутовању кроз Н. Сад, пошто ми авизирани новац није стигао, а ја сам пут наставити морао, заложио сам нешто златнине код овд. залагаонице Исе(!) *Вајнфелда*, Јеврејска ул. кбр. 22. за износ од 1200 круна или 300 динана. Сам г. Вајнфелд ст. даде ми 3 ком. по 100 дин. рекавши, да му у име камата платим 50 динара за 2 месеца, што сам ја и учинио и тако ми је остало чистих 250 дин. или 1000 круна. Заложну цедуљу иставио је на *2* месеца т. ј. доспелу 12. октобра о. г. — дакле узео је тај ревни банкар и трговац себи „само“ *100%*, јер за зајам од 1200 К. морадох платити месечно 100 К. камата! Мени је то лихварство одмах пало у очи и само због краткоће времена нисам могао ствар полицији пријавити.

14. октобра о. г. пре него што моје заложене ствари искупим, одох полицији, да поднесем пријаву.

Госп. полицајски часник у соби број 5. (мислим г. Вахтл) даде ми једног детектива, да у мом присуству ствар испита и да се изравнамо. Кад дођосмо к Вајнфелду, овај поче галамити: Зашто сам полицији ишао и колико желим, да ми *поврати* камата, а ако хоћу, не морам ништа платити, али ипак 24% нека му за *три* месеца платим, премда је заложница истављена на два месеца. Ја сам пристао (премда мењачница Централ. Кред Завода д. д. у Н. Саду узима само 12%) — давле и ту је двоструко процената узео, него ли банка.

Пошто сам му платио 200 К. камата, а на три месеца припада 70 К., имао бих ја 130 К. мање платити односно натраг добити, но г. Вајнфелд се и опет „забунио“ и узео себи 130 К., а мени у добро урачунао 70 К., тако да сам се од полиције поново вратити морао за диференцију од 60 К. Како стари, тако и млади (ваљда син или рођак, висок млад човек) навалише на мене грубијанштином, а ја сам одвратио, нека хвале Богу што сам од казнене пријаве одустао“.

Телико ова жртва једног јеврејског зеленаша. А ми тој жртви велимо, да је веома погрешила, што против Вајнфелда није поднела кривичну пријаву. Но кад већ тај очерупани наш трговац није то учинио, питамо нашу *полицију*, је ли вољна повести поступак против Вајфелда и овога због кајишарлука примерно казнити?

— **Електричка горчила.** Већ неколико дана, како нам се грађанство тужи, да електрична централа у Н. Саду огромне своте потражује за осветљење и за месец септембар.

Од многих навешћемо само два случаја. Једном овдашњем трговцу, који је у месецу јулу платио *за 7 лампи* К 87·—, а за месец август К 79·—, учини се, да много плаћа и даде почетком септембра 5 лампи откопчати, тако, да су му остале свега две лампе. Кад оно, а он доби сада од електр. централе рачун за месец септембар за *само 2 лампе* ни мање ни више него **К 271**, словом: двестотинеседамдесетиједна крона!..

Разуме се, да исти не хтеде ову своту исплатити и шта би? Дођоше монтери, скинуше и однеше сат и човек остаде без осветљења, а за тражену своту биће свакако утужен.

Једног другог грађанина — берберина — који је досад плаћао месечно највише 50 К, опалише за месец септембар са К 171. Он је одмах и исплатио, јер се сиромах побојао, да ће и он остати без осветљења.

То су за сада само два случаја, а држимо, да је довољно, да надлежни испитају ствар и да дознамо, зашто се за месец септембар мора за осветљење троструко платити и да ли електр. централа сме себи наплатити колико хоће. (Ми са своје стране опомињемо и то најозбиљније електричну централу, да грађанство не уцењује и даље, јер њенога је сада већ преко јего. — Ур.)

Уметност.

— **Велики концерат у свечаној дворници хотела „Слободе“ у Новом Саду.** Као што смо извештени, новосадска музикална публика са запетошћу очекује концерат виолинског уметника и нашег земљака г. *Лобловића*, који ће се концерат одржати данас у суботу, 16. о. м. у ½9 сати увече у свечаној дворници овдашњег хотела „Слободе“. На том ће концерту суделовати и млади уметник на гласовиру г. Фењвеш. Улазнице су делом већ у предпродаји распродане; још неколико улазница се могу добити у Фуксовој трафици и у Огњановићевој књижари.

Књижевност.

— **„Нови живот“**, недељни лист излази сваке суботе. Власник и редактор Др. М. *Нинчић*. Изашла је св. 9. књ. II. за 9. окт. са овом садржином: I. Политика. О Дубровнику размишљања Љ. Јовановића; Демократија и нови живот од Велимира М. Поповића; Виша педагошка школа од Др. Николе М Поповића; Из америчанске демократије од Абрахама Линколна. II. Финансија и народна привреда. Неколико мисли о национализовању индустрије од Др. Светозара Варићака; Берзански преглед од М Б. III. Књижевност. Српска књижевна задруга од П. Први рат лиге народа, роман од Роберта Елена. Белешке.

Преплата на „Нови Живот“ износи 21 дин. тромесечно. Поједини број 2 к по динара.

Телеграми.

(Телеф. изв. „Застави“.)

Нова смицалица министра Прибићевића.

Београд, 16. окт. У синоћној седници Парламента је посл. Мита *Клицин* упутио питање на Министра Просвете Прибићевића поводом наредбе, да учитељи у Војводини морају поднети молбе, да се утврде на своја места. Ова наредба се тумачи, да је из *партијских* побуда, како би госп. Прибићевић извршио нов распоред учитељски и *на боља места поставио своје људе!*

Обавестите неупућене да радикална странка ужива свуда највеће поверење народа.

(Брзојавна Агенција „Војводина“, Нови Сад.)

Свуда злоупотреба.

Београд, 16. октобра. Комисија, састављена из заступника Министарства Војног, Исхране и Саобраћаја, која је испитивала *злоупотребе приликом експедиције хране за Далмацију*, поднела је опширан извештај о својој мисији надлежним министрима.

Изгорео поштански вагон.

Београд, 16. октобра. На прузи Ниш-Београд код Кормана запалио се поштански вагон и изгорео. Све поштанске пошиљке су на тај начин уништене.

Снабдевање чиновника.

Београд, 16. октобра. Под председништвом Министра Финансија одржана је седница за решење питања снабдевања. Начелно је решено, да се оснује централа за чиновничке потрошачке задруге. Министар Финансија је предложио да се из тих задруга снабдевају *само чиновници* и предлог му је усвојен. Раније се било предлагало, да се из задруге снабдевају и сви остали грађани.

Куга на Ријеци.

Београд, 16. октобра. Министар народног здравља је наредио да се предузму све санитетске мере, како се не би *куга*, која се појавила у више случајева на Ријеци, и код нас пренела.

Руско-пољски рат.

— Бољшевици опет нападају на целом фронту. —

Копенхаген, 16. октобра. Према радиограмима из Москве, бољшевици су отпочели нападај на целом пољском фронту поновно. Борба је жестока. Заузели су Молодечно.

Москва, 16. октобра. Совјетска влада одредила је, да се предузму све мере, да се зимски рат у погледу хране осигура. Сви сељаци су обвезани да даду у државне магацине одређену количину хране, и то за врло кратко време. Бухарин је предложио, да се ове реквизиције жита протегну и на окупирана подручја.

Опасно стање грчког краља.

Атина, 16. октобра. Из Париза позвани професор Видал стигао је у Пирej и одмах се одвезао у двор. Он је потврдио налаз грчких лекара, да је *краљево стање веома опасно*.

ТЕЛЕФОН БРОЈ 352.

КАВЕ I-а сантос
ПИРИНЦЕ I-а глазиране
БАДЕМА
СУВА ГРОЖЂА
РОШТИЋА
ЛИМУНОВА
БИБЕРА 1/1
НАЈКВИРЦА 1/1
ЦИМЕТА 1/1
ЛОЛБЕР. ЛИШЋА
ГУМИАРАБИКЕ
СВЕЋА СТЕАРИН и
АМЕР. ПЕТРОЛЕУМ у кантама нуди по најумеренијим ценама

ТЕЛЕФОН БРОЈ 352.

78 1-3

Кириловић и Сазданић
Н. Сад, — Змај Јовановић ул. 6

Моторе за бензин, нафту и електрику
од 6—100 коњских снага на лагеру у
Београд код Милана Јечменице
и Комп. дион. друштво Београд,
1164 Краља Петра улица. 6—10

ПРОДАЈЕ СЕ
из слободне руке једно
ИМАЊЕ
у непосредној близини вароши Бијељине (Босна). Имање се састоји од **15 јутара** (70 дунума) првокласне посавске земље, ограђене жицом, од једне лепе и солидно зидане приземне зграде, у којој су удобан и пространи стан и просторије за гостионичарску радњу са целим, богатим инвентаром од зидане штале, дрвене шупе и коша, свињца, куглане и **2 зидана подрума**. Иза куће се налази башта у површини од 3—4 дунума. **Цена врло повољна.**
Понудо и поближа упутства код **Дра Влад. Станишића**, адвоката у Бијељини. 81 2—3

Тражим друштво
за обнављање моје, од стране Аустро-Угарске и Немачке војске опљачкане и уништене семенарске радње. Посао је рентабилан, леп, културан и за државу користан.
Потребна је сарадња личним радом, у трговачкој администрацији; капиталом за финансирање; или пољском економијом за производњу.
Тика Владисављевић
семенарски трговац
Београд, Балканска 3. (до „Росије“).
80 2—3

Адвокатска Канцеларија
у Сомбору. Телефон 75.
Част ми је известити Вас, да сам своју адвокатску канцеларију **преместио из В. Микинде у Сомбор.** (Престолонасл. Александра бр. 18. I. спрат, десно, пређе: стан златара Штеблера)
С поштовањем
Др. Јоца Јагедић
90 2—5 жуп. поч. гл. одветник.

КУЋА НА КАТ
у Новом Саду на најбољем месту у сред пијаце са локалима и великим грунтом, продаје се из слободне руке. Упитати у Дунавској ул. бр. 21., у Новом Саду код **Светозар М. Белић.** 73 3—3

КЛАВИРЕ
најновијег модела од гласовитих творница продаје уз творничке цене домаћа тврдка. Пре купње треба разгледати моје творничко складиште.
Пајо Бабић, — Загреб
1440 Шеноина ул. бр. 24. 7—10

МОТОР
3½ PS., 440 волти; глајхштром
ПРОДАЈЕ СЕ.
Упитати: у администр. „Заставе“.
11—

2 Куће на продају
у Руми, Главна улица и старо вашариште. За купац упитати **Анку Живковић, Митровица.** 89 2—3

СПРЕМАЈ СЕ СВАКИ ЗА ИЗБОРЕ! Радикали! Сабијајте се у чврсте редове за изборну борбу!

Објава лицитације.

Одлуком Ликвидационе комисије Централне Управе за трговачки промет са Иностранством од 5. овог месеца продаће се на јавној лицитацији у магацинима Централне Управе, Темеринска ул. бр. 16. у Новом Саду:

2196 комада употребљаваних молино џакова,

8746 комада употребљаваних јутаџакова,

9330 комада нових папир-џакова.

Лицитација ће се одржати у канцеларији Заступништва Централне Управе у Новом Саду, Темеринска улица бр. 16. у 10 часова пре подне *20. овог месеца.*

Лицитанти су дужни положити на име кауције, на сам дан лицитације, лицитационој комисији 2 круне по џаку, а ако су страни поданици 4 круне. По извршеној лицитацији, онај који буде изгласао највећу цену, дужан је целокупну суму положити и робу одмах примити.

Рефлектанти могу видети џакове сваког дана пре подне у Темеринској улици бр. 16.

Из Централне Управе за трговачки промет са Иностранством. 86 2—3

Турнјско-Надањска Народна Банка д. д. у Турнји

има на продају:

1. Масивну касу (Фридрих Визе).
2. Пресу за копирање.
3. Темељан писаћи сто са 7 фиока.
4. Велики стаклени орман са крилима.
5. Цинк-плех када за купање са пећком.
6. Дечији кревет емајл бео плех.
7. Дечија столица и за затварање.

84 1—3

ОГЛАС.

Част ми је до знања ставити да сам преузео гостиону и свратиште

КОД КАМИЛЕ

у Новом Саду. Располажем са седам намештених соба за преноћиште, с добром кухињом, а точићу првокласна пића и најбоља фрушкогорска вина. Уз то примам и на кост.

За многобројну посету моли

Неца Лукић
гостионичар или кафеџија
Нови Сад.

93 1—3

Витлеје Витлеје

НЕМАЧКЕ

СОЛИ

прве врсте, беле, ситно самлевене и просејане, у врећама од 50 кгр. и у свакој већој количини; а тако исто и

Камење соли

чисто беле ~~из новосадске дунавске обале, може се добити крајем октобра ове год. код~~

агентурно-комисионе радње

Димитрија Врнчића, Н. Сад

Уставска 29. — Брзојави: Врнчић, Н. Сад.

91 1—4

Млађи чиновник

за немачку кореспонденцију на писаћој машини **потребан је Првом Југословенском Транспортном А. Д. у Београду.** 92 1—1

Индустрија мотора

Инж. Прошек и Другови

командитно друштво, Нови Сад

препоручује своју нову инсталирану најмодернију радионицу како за градњу мотора тако и за инсталирање разних техничких радионица;

има највећу гаражу за аутомобиле;

прима реконструкције и репаратуре аутомобила, локомобила и других машина;

израђује све делове како аутомобила, локомобила тако и свих осталих машина. 1140 5—10

Мишеви, штакори, стенице

и жохари и сва гамад мора погинути, ако употребите моја најбоља искушана и посвуда хваљена средства као: Против пољских мишева К 10·—. За штакоре и мишеве К 10·—. За жохаре, русе и швабе особито јака врста К 20·—. Особито јака тинктура за стенице К 12·—. За мољце по К 10·—. Прашак за буве по К 10·— и 20·—, прашак за уши у оделу и рубљу К 10·— и 20·—, маст за уши на глави К 5·— и 10·—. Маст за уши на благу К 6·— и 10·—. Прашак за перад против уши и текути К 10·—, против мрава К 10·—. Маст против сврабу К 12·—. — Разашиље са поузећем

завод за Експорт: **М. ЈИНКЕР,** Петрињска 3. III. кат, **Загреб 24.**

66 Местни заступници траже се! 1—

У вашем сопственом интересу је да иштете ценовник о

„ПРИТИ“

прима крема за ципеле, који израђује **Прва Југословенска Хемична Фабрика, Нови Сад,** Сеченијева ул. 14. 64 2—3

Оливер писаћа машина у врло добром стању продаје се. Нови Сад, Андрашијева улица бр. 15. Хаваш. 94 1—1

НОВОСАДСКИ „ЗАСТАВА“ се дневно добива у трафици **РОМАНОВИЋА** поред Коларца у Београду.

Парни локомобили са вентилским развођачем;

Ланцове водене турбине систем **Фојт**

(Foith) — најекономније машине на стовариште. - Генерално заступство

Адолф Шанцер, Београд

Богојављенска ул. бр. 9.

1165 4—10

Продаје се Кућа, купац се може одмах уселити. Упитати Богданска улица број 25. Нови Сад. 58 3—4

„СЛАВИЈА“

узајамно осигуравајућа банка у Прагу.

ФИЛИЈАЛА: Н. САД, Железничка ул. бр. 8. ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО: СОМБОР.

Причуве К 142,000.000·— — Преузима све врсте осигурања.

Траже се заступници у свим местима уз повољне увјете.

1116 7—

Холинску цикорију

препоручујемо најтоплије нашим домаћицама. Домаћи производ **Холинске** творнице у Љубљани. 11 2—26

ОГЛАШУЈТЕ У „ЗАСТАВИ“

ЈЕФТИНО

НА ВЕЛИКО НА МАЛО

НАЈВЕЋОЈ ТРГОВИНИ ГАЛАНТЕРИЈЕ И МУШКЕ И ЖЕНСКЕ МОДЕ

ДУШАН С. МОНАШЕВИЋ

Ћурчијска 23. НОВИ САД, Телефон 338.

Послуга брза и тачна.

Цене јефтине и утврђене.

приспеле су велике количине ове робе:

За мушке: шешира, капа, кошуља, гаћа, краватни, самовеза, крагнова меканих и тврдих, каучук-крагнова и манцетни, соколских мајица, хозентрегера и т. д.;

За женске: белог рубља, гарнитура, комбинежа, доњих сукања, пруслука, чарапа, рукавица, ширмова, велики избор велова, венаца, пукета и цвећа за невесте, чипканих пруслука, разних фулова за штрикање и много других помодних и ауфпуц ствари;

За децу: чарапа, капа, шешира, рукавица, хозентрегера и т. д.

1 вагон моде и ауфпуц дугмета све врсте.

Когод дође у Нови Сад да пазари, нека у своме интересу посмотри цене у излозима моје радње.

Поруџбине на велико отправљам брзо.

68 2—

М. Јанковић К. Д.

агентурна, комисиона, увозна и извозна радња у Срем. Митровици

Купује, продаје и посредује у свим трговачким артиклима.

Финансира здраве послове.

Прима у комисију сваковрсну робу, уз новчану гаранцију.

Има фабрично стовариште собног намештаја. :- Брашна на вагоне. -:

Поред осталих послова бави се куповином масти, сланине, сувог меса и других животних намирница, за свој рачун и за рачун других, која за кулантност :- јамчи и полаже пенале. -:

На првом месту молимо п. н. г. колеге и потрошаче, да и нашу тврдку уврсте у свој регистар, те да се у свакој прилици обрате на нас с понудама и с потребама.

На сваки упит радо стојимо на услузи.

Брзојав: Дувр. Митровица (Срем). 38 2—12 Телефон бр. 54.

Управник: Јаша Томић. Штампарија Катопанић, Нови Сад, Бошњачка ул. бр. 2 Одговорни уредник: Јанко П[illegible]ић.